

10 ÅR MED BARNES SOSIALE UTVIKLING

Foto: Colourbox

HURRA FOR 10 ÅR!

I disse dager kan vi feire 10-års jubileum for oppstarten av *Barns sosiale utvikling* – en milepæl for forskningsprosjektet! Det markerer vi med å by på litt ekstra lesestoff i dette nyhetsbrevet.

De første 6-måneders-intervjuene ble foretatt i september 2006, og i løpet av våren 2016 har vi gjennomført de siste 2. klasseintervjuene. Det har vært ti år med mye spennende og viktig utviklingsarbeid. Ikke minst har det vært en utrolig innsats fra alle dere som deltar!

Vi som jobber med *Barns sosiale utvikling* har langt fra gått i dvale – selv om

vi nå for første gang på ti år ikke samler inn informasjon fra deltakerne våre. Vi er travelt opptatt med å produsere ny og relevant kunnskap basert på de dataene vi har hentet inn til nå. Det er mange forskere som ønsker å benytte det unike datamaterialet som dere har bidratt til, og det foregår mye spennende forskningsarbeid knyttet til temaer som er sentrale for barns trivsel, helse og utvikling.

De av dere som er innom hjemmesidene våre, får små drypp om store og små hendelser i prosjektet. Her vil vi fortsette å presentere forskningsresultater etter hvert som de blir klare.

Da vi startet opp *Barns sosiale utvikling* i 2006, ante vi lite om at vi skulle få en så fantastisk god oppslutning fra dere foreldre, og at vi ville få mulighet til å følge barnas utvikling gjennom såpass mange år. De eldste barna i prosjektet er nå i ferd med å gjennomføre sitt femte skoleår.

Vi har et stort ønske om å fortsette studien, og vi vil søke om midler til å muliggjøre dette. Vi håper at dere i så fall vil være med oss videre. Samtidig vil vi sende en stor takk til alle dere som har sendt oss oppdatert kontaktinformasjon.

God lesing!

GOD JUL TIL STORE OG SMÅ!

Fra idé til premissleverandør

Ideen til prosjektet *Barns sosiale utvikling* sprang ut fra behovet for å ha tilgjengelig og oppdatert utviklingspsykologisk kunnskap om barn i dagens Norge. Mye av den foreliggende forskningen har vært gjennomført i land der oppvekstbetingelser og sosiale strukturer er svært ulike de vi har innen den norske velferdsstaten. Dermed er ikke funnene fra andre land nødvendigvis like relevante for oss, og nytteverdien av forskningen vil være begrenset.

Barn og unge i Norge har imidlertid også sine utfordringer å hankses med, og vi har derfor behov for å skaffe oss et klarere bilde av deres styrker og utfordringer. Gjennom prosjektet *Barns sosiale utvikling* får vi en dypere forståelse av hvordan hverdagen er for norske barn og familier, og om hvilke forhold vi må vektlegge for å kunne sikre at barns utviklingsmuligheter skal bli så gode som mulig.

«Den viktigste suksessfaktoren er den fantastiske oppslutningen vi har fått fra dere foreldre, og også fra alle barnehagepedagogene og lærerne som deltar.»

Det er flere forhold som gjør *Barns sosiale utvikling* til en unik studie. Vi hadde gode rammebetingelser da vi startet opp, og det ga oss mulighet til å bruke tilstrekkelig med tid og ressurser på planleggingsfasen og dermed sikre et godt fundament for studien. Etter hvert har vi også, i skarp konkurranse med andre gode prosjekter, fått prosjektmidler fra Norges forskningsråd, og dette har naturligvis vært en nødvendig betingelse for fortsettelsen av studien. *Barns sosiale utvikling* er ikke minst en tematisk viktig studie som tiltrekker seg dyktige forskere. Den viktigste suksessfaktoren er allikevel den fantastiske oppslutningen vi har fått fra dere foreldre, og også fra alle barnehagepedagogene og lærerne som deltar.

Barns sosiale utvikling vil gi oss mye kunnskap om betydningen av barns tidlige erfaringer for senere trivsel og fungering både i familien, i barnehagen og på skolen. Funnene vil danne grunnlag for utforming av politikk på områder som er avgjørende for barns livsbetingelser, gi oss et nødvendig kunnskapsgrunnlag for å kunne iverksette tidlig intervensjon, og også utgjøre et avgjørende fundament for videre forskning og kunnskapsutvikling.

Det er dette som gjør *Barns sosiale utvikling* til en viktig studie!

Terje Ogden
forskningsdirektør

Takk til alle som har bidratt!

Da vi startet planleggingen av *Barns sosiale utvikling* i 2004 hadde vi ambisjoner om å bygge opp et nasjonalt prosjekt som kunne gi oss kunnskap innenfor sentrale områder der forskningen manglet svar. Først og fremst ønsket vi å beskrive oppveksten til «vanlige» barn i dagens Norge, og hvordan tidlige erfaringer i familien er med på å forme barns utvikling.

Sammen med forsker Harald Janson gjennomgikk jeg faglitteraturen for å identifisere de «blinde flekkene» på kartet – med et spesielt blikk for hva som var særlig aktuelle kunnskapsbehov sett med norske øyne. Noe av det som pekte seg ut var spørsmål omkring fedres betydning for barns utvikling, og om barns aller tidligste utvikling av sosial kompetanse og atferd. Vi har også et spesielt fokus på hvordan det å gå i barnehage påvirker barns trivsel og fungering, og hva som har betydning for hvordan barna etter hvert finner seg til rette i skolehverdagen.

«*Barns sosiale utvikling* har vokst seg stor og livskraftig, og prosjektet høster anerkjennelse både nasjonalt og internasjonalt.»

Det har vært et privilegium å få jobbe med dette spennende prosjektet gjennom alle disse årene. Et forskningsprosjekt som *Barns sosiale utvikling* er på mange måter som et stort dugnadsarbeid. For å lykkes, er vi avhengige av masse frivillig innsats fra svært mange. Vi er blitt møtt med utrolig mye velvilje og positiv interesse. Målet var å etablere en solid og viktig studie. Selv om vi har hatt høye ambisjoner, hadde vi aldri drømt om at vi ville få en så utrolig oppslutning fra både foreldre og alle andre deltakere. Det er nettopp denne innsatsen som gjør at vi nå kan feire hele 10 år. *Barns sosiale utvikling* har vokst seg stor og livskraftig, og prosjektet høster anerkjennelse både nasjonalt og internasjonalt.

Mens vi var to forskere som startet opp prosjektet, er det nå en rekke fagpersoner som arbeider med viktige og dagsaktuelle temaer knyttet til barns utvikling. Vi har mange spennende underprosjekter på gang – noen av dem kan dere lese mer om i dette nyhetsbrevet. Selv om vi har fått til utrolig mye, har vi på ingen måte planer om å legge inn årene. God forskning krever tid og innsats. Da vi startet opp, hadde vi planer og penger til å holde på til barna var fire år gamle. Nå er de eldste blitt elleve år – vi håper vi får mulighet til å fortsette denne utrolige reisen!

Ane Nærde
dr. psychol. og forsker

Foto: Colourbox

PUSLESPILL – OG SKOLERESULTATER

Kan tidlig stimulering av romforståelse ha betydning for barns ferdigheter og skoleprestasjoner i første klasse? Dette er ett av spørsmålene i en delstudie av *Barns sosiale utvikling*. Videoopptakene av barna er en viktig del av datamaterialet.

Romforståelse handler om evnen til å forestille seg romforhold, som for eksempel avstand og form, og om forståelse av plassering, område og størrelse.

Å stimulere barnas språkforståelse er noe de fleste foreldre tenker er viktig, og mange er også bevisste på å stimulere til tallforståelse. Romforståelse er det kanskje ikke like mange foreldre som tenker på.

Puslespill og klosser

Fra samspillsopptakene med toåringene har vi sett nærmere på oppgaven der forelderen skulle hjelpe barnet med et puslespill med dyr og et Brett med klosser i ulike farger og former.

Spesialtrente kodere har skåret opptakene for å måle i hvilken grad foreldrene stimulerer barnets kognitive utvikling generelt, og i hvilken grad de verbalt, eller ved hjelp av gester, stimulerer barnets romforståelse spesielt.

Utsagn som stimulerer til romforståelse kan være «Det er en trekant» eller «Prøv om brikken passer oppi der», mens gester kan være å peke på trekanten eller å hjelpe barnet til å snu brikken så den passer.

Hvordan hjelper foreldrene til?

Gjennomgangen av toårsfilmene er ferdig, og vi har sett at de fleste foreldrene sier noe om at barna må snu puslespillbrikkene og at klossene ikke passer. Mange forklarer også at klossene har form som stjerne eller firkant, at de må passe i hullene, og viser hva som passer sammen.

Noen foreldre bruker veldig mange ord som forbindes med romforståelse og forklarer strategier, mens andre nesten ikke gjør det. Av disse er det noen foreldre som gjennomgående sier lite, mens andre velger å snakke om dyrene på puslespillet eller fargene på klossene.

900 mødre og 50 fedre

Til sammen 900 mødre og 50 fedre deltok i samspillsobservasjonene ved to år. En foreløpig titt på dataene for hele utvalget viser at foreldre med jenter skårer høyere på generell kognitiv stimulering enn foreldre med gutter. For stimulering av romforståelse ser vi ikke den samme kjønnsforskjellen.

Data fra 31 familier, der begge foreldrene deltok i samspillsoppgavene, viser at mødre skårer høyere både på kognitiv stimulering og på stimulering av romforståelse enn fedrene. Her var det ikke noen forskjell i grad av kognitiv stimulering mellom foreldre med jenter og foreldre med gutter. Foreldre med jenter stimulerte til romforståelse i høyere grad enn foreldre med gutter, men bare i oppgaven med klossebrettet.

Prosjektleder for FINNUT delstudien er Henrik Daae Zachrisson, forsker, og ansvarlig for observasjonskodingen er Kristin Berg Nordahl, og post doc. er Luisa Ribeiro.

Internasjonale samarbeidspartnere i prosjektet er professorene Beth Casey og Eric Dearing ved Boston College og professor Margaret T. Owen ved University of Texas, Dallas.

Barns sosiale utvikling på fagkonferanse

Atferdssenteret arrangerer årlig en nasjonal konferanse for fagpersoner som jobber med barn og unge innenfor psykiske helse, skole og barnevern.

Konferansen er en møteplass for praktikere, forskere, og beslutningstakere fra de nordiske landene, med faglige innlegg fra norske og internasjonale foredragsholdere.

Temaet for årets fagkonferanse var «hjelp som hjelper», og samlet rundt fire hundre fagfolk. Konferansen ble åpnet av barne- og likestillingsminister Solveig Horne. I anledning tiårsjubileet til *Barns sosiale utvikling* presenterte fire av forskerne funn fra studien knyttet til utvikling av selvregulering og aggresjon, betydningen av barnehage og førskoleaktiviteter for barns sosiale kompetanse og atferd, og tidlig samhandling mellom fedre og barn og videre sosiale utvikling.

Forskningsdirektør Terje Ogden innledet om bakgrunnen for at prosjektet ble igangsatt, og snakket om betydningen av den kunnskapen som framkommer. Forskerne som deltok var Ane Nærde, Agathe Backer-Grøndahl, Imac Zambrana og Kristin Berg Nordahl.

Terje Ogden

Ane Nærde

Agathe Backer-Grøndahl

Imac Zambrana

Kristin Berg Nordahl

Jevnt over bruker guttene mer tid på å spille dataspill hjemme enn det jentene gjør. Her er det store forskjeller på hverdager og helgedager. Det er for eksempel ingen som bruker mer enn to timer på dataspill på en hverdag.

Foto: Colourbox

SPILL & SPRELL I FRITIDEN

Hva holder egentlig andreklassingene på med når de ikke er på skolen? Er de mye involvert i organiserte fritidsaktiviteter, eller bruker de mesteparten av tiden sin på ulike typer skjermer?

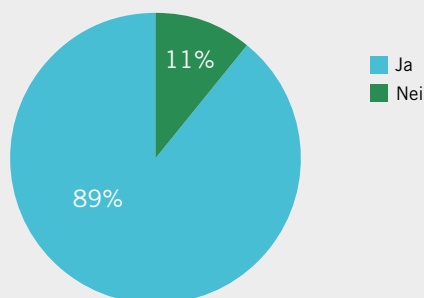
I vår digitaliserte hverdag, der tilgangen på spill og underholdning er stor og fristende og kontinuerlig til stede, vil mange barn kanskje foretrekke stillesittende skjermaktiviteter framfor de mer tradisjonelle formene for fritidsaktiviteter.

Eller er dagens 7–8-åringer like aktive som de alltid har vært? Og er det noen forskjeller på hva jenter og gutter gjør i fritiden sin?

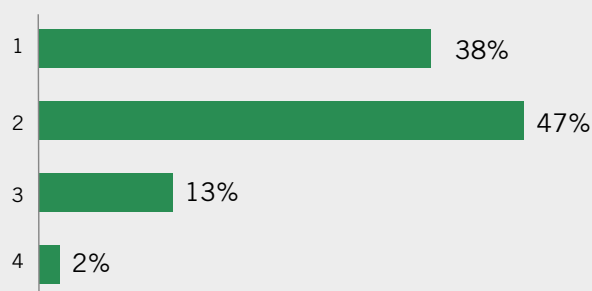
Ta en titt på resultatene under – der gir vi en oversikt over hva foreldrene i *Barns sosiale utvikling* forteller at barna drev med da de gikk i 2. klasse. Her er det mye aktivitet på mange ulike arenaer!

Langt de fleste 2. klassingene er med på organiserte fritidsaktiviteter én eller to ganger i løpet av uka. Hele 13 % deltar på aktiviteter tre ganger per uke. Og jentene og guttene er like aktive.

Deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter

Antall dager i uken

Det er stor variasjon med hensyn til hvilke typer aktiviteter barna driver med, og det er også mange som ikke nøyer seg med bare én aktivitet. Det er kanskje ikke så overraskende at det er de tradisjonelle idrettene, så som fotball, håndball, ski, svømming og dans, som dominerer. Det er også mange av 7–8-åringene som er engasjert i allidrett. Videre er det populært med aktiviteter knyttet til musikk, blant annet korsang, gitarspill, piano, korps og leikarring. En del barn driver med teater eller sirkus, noen spiller sjakk eller går i speidern, mens andre driver med cheerleading, ballett eller bandy. Alt i alt et svært bredt spekter av aktiviteter!

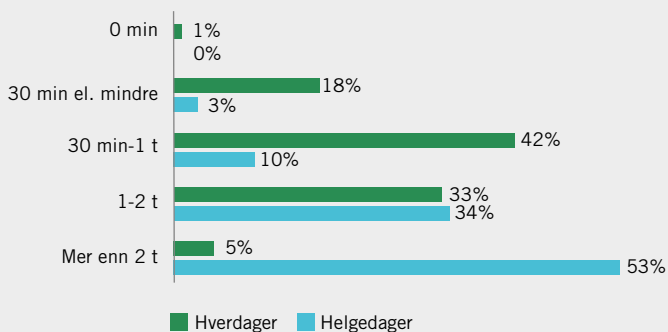
Mens de aller fleste ser noe film/tv i løpet av uka, er det tydelige forskjeller på hverdager og helgedager. I ukedagene ser den største andelen mellom 30 minutter og 1 time, mens over halvparten av 2. klassingene ser på film/tv i mer enn 2 timer i

helgedagene. Det er ingen forskjeller på hvor mye tid jenter og gutter bruker på dette.

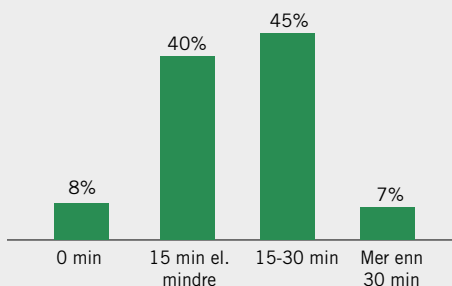
Langt de fleste 7–8-åringene leser sammen med en voksen / blir lest for hver dag. Det er videre en større andel jenter enn gutter som leser på egen hånd ved dette alderstrinnet. De fleste andreklassingene har ikke fått sin egen mobiltelefon, og her er det ingen forskjeller mellom jenter og gutter.

Selv om så å si alle barna har tilgang til å spille dataspill (for eksempel spillkonsoll, pc/Mac, nettbrett eller telefon) hjemme (99 %), er det noen som hverken spiller på hverdager eller i ukedagene. Jevnt over bruker guttene mer tid på dette enn det jentene gjør. Her er det også store forskjeller på hverdager og helgedager. Det er for eksempel ingen som bruker mer enn 2 timer på dataspill på en hverdag, mens det er 3 % av jentene og 12 % av guttene som gjør det i helgedagene.

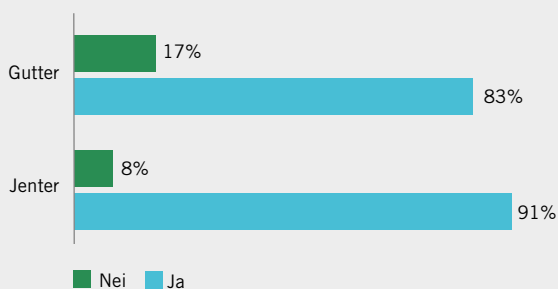
Ser på film/tv

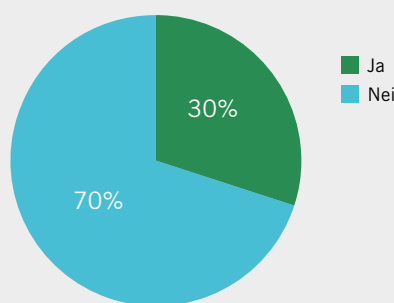
Leser sammen med voksen / blir lest for per dag

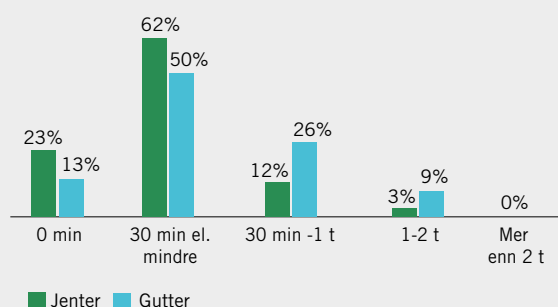
Leser i bøker og blader på egen hånd

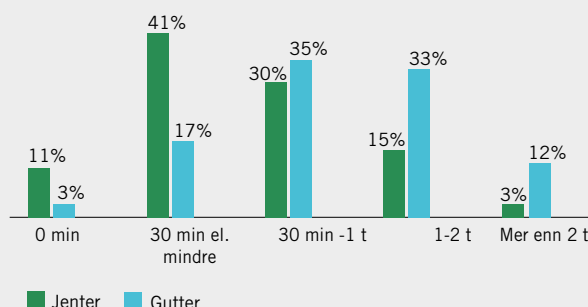
Har egen mobiltelefon?

Dataspill – hverdager

Dataspill – helgedager

10 ÅR

ENDELIG!

Etter ti år – og uendelig mange arbeidstimer – er samspillsfilmene fra ett-, to- og treårsintervjuene i *Barns sosiale utvikling* ferdig kodet og alle dataene klare til bruk. Hvor mange filmer? 2 790. To tusen sju hundre og nitti!

Alle samspillsfilmene er blitt kodet, ikke bare én, men flere ganger, med ulike kodesystemer som skal få fram forskjellige kjennetegn ved samhandlingen.

Kristin Berg Nordahl, forsker og observasjonsdataansvarlig, har hatt hovedansvaret for planlegging og gjennomføring av kodingen.

Observasjonskodere

Selve kodearbeidet er utført av timeansatte observasjonskodere, i hovedsak studenter innenfor relevante fag som psykologi, pedagogikk og sosialt arbeid. Til sammen har sytten observasjonskodere bidratt i arbeidet gjennom de ti årene det har tatt å gjennomføre kodingen.

Koderne har arbeidet i team på mellom fire og sju personer, og alle har deltatt i omfattende opplæring og trening for å bli såkalt «reliable» kodere. Det betyr at de må kode så likt som mulig i henhold til manualen for kodesystemet, slik at dataene er sammenlignbare. Gjennom hele kodeperioden har tjue prosent av filmene blitt kodet av to personer for å sjekke reliabilitet mellom koderne.

Fra samhandling til tørre tall

Å omsette samhandling mellom mennesker til tall er en krevende øvelse. De kodesystemene vi har benyttet oss av, har vi valgt ut og tilpasset til *Barns sosiale utvikling* i samarbeid med eksperter på området.

Internasjonalt anerkjente observasjonsforskere, som Gerald Patterson og Marion Forgatch ved Oregon Social Learning Center, James Snyder ved Wichita State University, Daniel Shaw ved University of Pittsburgh, Margaret T. Owen ved University of Texas at Dallas, og Eric Dearing og Beth Casey ved Boston College, har vært våre samarbeidspartnere gjennom prosessen, noe som uten tvil har bidratt til høy kvalitet på arbeidet.

Detaljene...

Kort fortalt har vi forsøkt å fange ulike sider av samhandlingen slik at vi skal kunne sette sammen et mer helhetlig bilde av det som foregår mellom barn og forelder. I første runde ble samspillsfilmene kodet ut fra et mikro-perspektiv, der barnas og foreldrenes atferd og affektuttrykk registreres mens koderne ser på løpende videoopptak. Eksempler kan være at en pappa sier

HEIA KODEGJENGEN!

Her er de superflinke koderne på prosjektet *Barns sosiale utvikling*, sammen med flere av prosjektkoordinatorene og hovedansvarlig for observasjonene.

Foto: Colourbox

Hvordan samspiller far med sin lille datter? Koderne omsetter det de ser til tørre tall.

til ettåringen sin «Du klarte det, så bra» med glad stemme, eller at en toåring rekker fram en kopp med «late-som-kaffe» til mamma med et smil.

Tallene registreres på en tidslinje, noe som betyr at forskerne kan se på både rekkefølge og varighet av det som skjer, i tillegg til hvor mange ganger det gjøres. Dette kan gi ny og detaljert kunnskap om prosesser i tidlig samhandling.

– og det helhetlige bildet

I den andre runden av kodingen så koderne på samhandlingen med et mer overordnet blikk, og skåret samhandlingen i kategorier som omfatter både kvalitet og kvantitet, som for eksempel barnas aktivitetsnivå og vedvarende konsentrasjon, eller foreldrenes engasjement og positive involvering under samspillsoppgavene. Til sammen vil dataene fra samspills-

kodingen være verdifulle bidrag inn i vår pågående studie av barns sosiale utvikling.

Ferdigstillingen av kodearbeidet ble behørig feiret på et *jubel-seminar* – med alle koderne som gjennom årene har deltatt i arbeidet, samt andre viktige bidragsytere.

Forskere, prosjektkoordinatører og andre forskningsmedarbeidere har også bidratt til at denne store jobben er blitt gjennomført.

Men først og fremst vil vi gjerne si:

Tusen takk til alle dere foreldre og barn som har deltatt i samspillsoppgavene og dermed bidratt til unik kunnskap om barns tidlige samhandling med sine foreldre.

Jevnaldrende søsken og barns selvregulering

Jevnaldrende søsken kan ha betydning for barns selvregulering. I en nylig publisert forskningsartikkel, basert på data fra *Barns sosiale utvikling*, har Agathe Backer-Grøndahl og Ane Nærde studert hva som kan forklare individuelle forskjeller i barns selvregulering ved fireårsalder.

Selvregulering innebærer det å kunne regulere tanker, følelser og handlinger. Selvregulering har betydning for sosiale, emosjonelle og skolefaglige forhold både i barndommen og voksenlivet. Vi mangler imidlertid kunnskap om hva som *forklarer* individuelle forskjeller i barns selvregulering, selv om vi vet at både gener, sosioøkonomiske forhold og erfaringer i barndommen spiller inn. Dette er en av de første studiene som undersøker betydningen av søsken og barnehageerfaringer for barns selvregulering.

Søsken, barnehage og familiebakgrunn

I denne studien så forskerne på flere forhold:

- det å vokse opp med én eller flere jevnaldrende søsken,
- barnehageerfaring (det å gå i barnehage, antall timer per uke, samt størrelsen på barnegruppen), og
- familiens sosioøkonomiske bakgrunn

Finnes det en sammenheng mellom disse tre forholdene og individuelle forskjeller i barns evne til selvregulering? Og er i så fall dette forskjellig for kognitive og emosjonelle aspekter ved selvregulering?

Som mål på selvregulering brukte forskerne de ulike oppgavene som barna gjennomførte i forbindelse med fireårsintervjuet, blant annet å hviske hva et bilde forestilte i stedet for å rope eller bruke normal stemme og å vente mens en gave ble pakket inn.

Jevnaldrende søsken kan ha betydning

Resultatene viste at de barna som vokste opp med en jevnaldrende søsken i løpet av sine første tre leveår, hadde noe bedre emosjonell selvregulering ved fireårsalder, enn de som var enebarn eller hadde mye eldre søsken.

Sosioøkonomisk bakgrunn var relatert til kognitiv regulering, men ikke emosjonell.

Det var derimot ingen robuste og tydelige sammenhenger mellom barnehagevariablene og selvregulering.

Å venne seg til å måtte vente

En mulig forklaring på at jevnaldrende søsken kan ha betydning for barns emosjonelle selvregulering, er at barn som har søsken må venne seg til å vente, dele, dempe frustrasjon og kontrollere følelsene, mens enebarn – eller barn med veldig mye yngre eller eldre søsken – ofte får oppmerksomheten til foreldrene på en annen måte.

Sammenhengen som framkom mellom sosioøkonomisk status og selvregulering støtter opp under internasjonale funn, og viser at assosiasjonen også er til stede i utvalg med relativt høy sosioøkonomisk status.

Referanse

Backer-Grøndahl, A., & Nærde, A. (2016). Self-regulation in early childhood: The role of siblings, center care and socioeconomic status. *Social Development*. Advance online publication. Doi: 10.1111/sode.12216

Livet med søsken innebærer at en må lære å tilpasse seg – og vente på tur.

NB!
**Viktig beskjed til
alle foreldrene i
Barns sosiale
utvikling.**

OM VIDERE OPPBEVARING AV VIDEO-OPPTAKENE

Dere husker nok at det ble tatt videoopptak med dere da barna var mindre. Nå ber vi dere tenke gjennom om vi kan få lov til å oppbevare disse opptakene videre fram til barna fyller seksten år.

Videoopptakene av samspillsoppgavene med dere da barna var ett, to og tre år gamle er av stor forskningsmessig verdi. Vi kan belyse spørsmål om tidlig samhandling og denne samhandlingens betydning for barns langsiktige utvikling. Dette er kunnskap som kan bidra til utforming av tiltak for familier, barnehager og skoler.

Dere har samtykket til at videoopptakene kan lagres i 10 år fra opptaksdato. Arbeidet med å kode og analysere opptakene er krevende og har tatt lengre tid enn vi først antok. I tillegg har nye forskningsspørsmål knyttet til blant annet tidlig læring kommet til.

Vi ønsker derfor å oppbevare videoopptakene fram til barna fyller 16 år for å kunne utnytte materialet best mulig. Vi vil fortsatt behandle dataene strengt konfidensielt.

Opptakene lagres forsvarlig og separat fra databasen som inneholder personidentifiserbare opplysninger. Det er kun forskere og kodere knyttet til studien som har tilgang til opptakene.

Kontaktinformasjon:

Forskningskonsulent Görel Eriksson Bringedal
Telefon: 91 52 74 28
E-post: g.e.bringedal@atferdssenteret.no

I forbindelse med videre lagring av opptakene har dere to muligheter:

1) Dersom dere *samtykker* til at opptakene lagres fram til barna fyller 16 år, *trenger vi ingen tilbakemelding*.

2) Dersom dere *ikke ønsker* at vi oppbevarer opptakene utover den tiden dere opprinnelig samtykket til, kan dere *gi beskjed* om dette til Görel Eriksson Bringedal per e-post eller telefon.

Ta gjerne kontakt dersom dere ønsker mer informasjon!

Dere trenger ikke å begrunne en slik reservasjon.

NB: Denne teksten er godkjent av Regional komité for medisinsk forskningsetikk.

10 ÅR

atferdssenteret

Barns sosiale utvikling er et forskningsprosjekt som følger ca. 1150 småbarnsfamilier fra barna er 6 måneder gamle. Familiene kommer fra Drammen, Porsgrunn, Tinn, Bamble og Skien. Kunnskapen skal brukes til å bedre oppveksten for barn gjennom nye tiltak som fremmer utvikling av sosial kompetanse og forebygger atferdsvansker, enten i familien, i barnehagen eller på skolen. Prosjektet startet opp i 2006 i regi av Atferdssenteret, Universitetet i Oslo. Les mer på www.barnssosialeutvikling.no

Med ønske om
et spennende nytt år fra alle oss
i *Barns sosiale utvikling!*

